

До г-н Юлиан Попов

Министър на околната среда и водите

11 август 2023

Коментари на APPLiA България относно Регламент за създаване на механизъм за корекция на въглеродните емисии на границите (СВАМ) и Закон за нулевите емисии в промишлеността (NZIA)

Уважаеми г-н Министър,

Изпращам настоящето писмо вследствие проявения от Вас интерес за по-подробна информация, изразен на срещата Ви с членовете на Българска стопанска камара на 3 август 2023 г. Тогава APPLiA България представи загрижеността си от въздействието на Регламента за създаване на механизъм за корекция на въглеродните емисии на границите (СВАМ) и предстоящия Закон за нулевите емисии в промишлеността върху производителите на домакински уреди.

По-долу излагам коментарите на нашия бранш.

На 16 май 2023 г. в Официален вестник на ЕС беше публикуван Регламент за създаване на механизъм за корекция на въглеродните емисии на границите (СВАМ), с който се поставя началото на преходния период и новите задължения за деклараторите по регламента, и който ще допринесе за усилията за декарбонизация, поощрени от пакета Fit for 55. Успоредно с това политиките в ЕС обсъждат Закона за нулевите емисии в промишлеността, който има за цел да насърчи увеличаването на производствения капацитет на ЕС по отношение на нисковъглеродни технологии, които са от съществено значение за намаляване на нетните емисии на парникови газове.

Механизъм за коригиране на въглеродните емисии на границите (СВАМ)

Обхватът на СВАМ първоначално ще обхваща няколко основни материала (желязо и стомана, алуминий, цимент) и енергийни продукти и постепенно ще се разширява с течение на времето. Европейските производители използват такива материали като суровини за производство и следователно ще бъдат подложени на увеличени производствени разходи, с каквито техните чуждестранни конкуренти няма да са обременени. Тази дисбалансирана ситуация ще се задълбочи с течение на времето, в ущърб на европейското общество, поради липсата на равни условия между европейските производители на продукти надолу по веригата и производителите извън ЕС.

На практика, с премахване на безплатните квоти по Схемата за търговия с емисии по отношение на горепосочените суровини, произвеждани в ЕС/ЕИП, разходите на производителите на продукти надолу по веригата за тези суровини ще се увеличат. А с въвеждането на въглеродните цени на СВAM ще се повишат разходите на индустрията за вносните суровини.

Т.е. СВAM компенсира производителите на суровини в Европа заради премахването на безплатните квоти, но същевременно засяга негативно производителите на продукти надолу по веригата, т.к. ще се повишат производствените им разходи и за суровините, купувани от ЕС/ЕИП, и за тези, внасяни от трети страни.

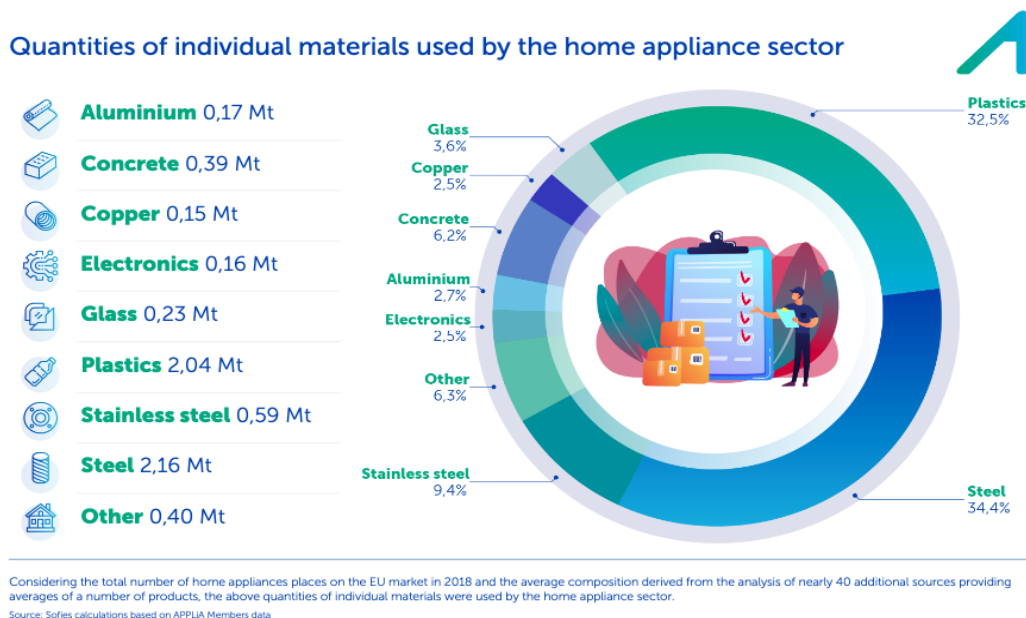
Тази ситуация поставя производителите на продукти надолу по веригата в ЕС/ЕИП в неконкурентно положение по отношение на вносните промишлени стоки от трети страни, които не заплащат нито въглеродна цена по СВAM за продукти надолу по веригата, нито върху суровините и енергията, използвани за производството им, т.к. в тези страни не съществуват подобни мерки за ценообразуване на въглеродни емисии.

Това е илюстрирано в таблицата по-долу:

	Базиран в ЕС/ЕИП (Стоки, произведени на вътрешния пазар)	Базиран извън ЕС/ЕИП (Вносни стоки)
Производители на суровини (напр., на стомана)	<p>✓</p> <p>Производството на суровини в ЕС/ЕИП е покрито от Схемата за търговия с емисии EU-ETS</p>	<p>✓</p> <p>Вносът на суровини от трети страни извън ЕС/ЕИП е покрит от СВAM</p>
Равни условия 		
Производители на продукти надолу по веригата (напр., производители на перални машини, термопомпи, др.)	<p>✓</p> <p>Всички продукти надолу по веригата, произведени в ЕС/ЕИП, са засегнати от европейските въглеродни цени във веригата си на доставки на суровини и енергия, използвани по време на производството:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Или чрез EU-ETS (за суровините, произведени в ЕС/ЕИП); • Или чрез СВAM (за вносните суровини) 	<p>✗</p> <p>Производителите надолу по веригата извън ЕС/ЕИП не подлежат на подобна цена за въглеродните емисии:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Нито върху суровините и енергията, използвани по време на производството, (тъй като те произвеждат в страни без подобни мерки за ценообразуване на въглеродните емисии); • Нито за готови промишлени стоки, навлизащи на пазара на ЕС (тъй като СВAM не ги покрива).

При настоящия обхват на СВAM (главно алуминий, бетон и стомана), **52,7% материали, използвани за производството на домакински уреди в Европа, ще бъдат изправени**

пред корекция на цените на въглеродните емисии, както е отразено в статистическия доклад на APPLiA за 2019-2020 г¹:

От юли 2021 г. цените на въглеродните разрешителни в ЕС се увеличават, започвайки от 52 евро/тон CO₂ до сегашните 87,2 евро/тон CO₂. **Ако случаят с промишлените продукти надолу по веригата не бъде разгледан правилно чрез навременно въвеждане на отделно законодателно предложение, СВAM ще бъде пагубен за европейската конкурентоспособност, за европейските потребители, за европейските работници и, което е по-важно – за климата.** Фокусирането изключително върху въглеродните емисии от суровините неизбежно ще увеличи изтичането на въглерод и емисиите извън ЕС надолу по веригата на стойността, с вредно въздействие върху потребителите (грешен сигнал за цената на въглерода върху стоките, които купуват), върху заетостта (риск от преместване на инвестиции извън ЕС) и върху конкурентоспособността (няма изисквания за декарбонизация за производители извън ЕС) и климата.

Съжаляваме, че законодателите на ЕС не възприеха нашата позиция да наложат задължително изискване към Европейската комисия (ЕК) за представяне на законодателно предложение в чл. 30 на СВAM. Все пак, такава възможност е предвидена, но може да бъде заобиколена от ЕК поради текста „където е подходящо“ в чл. 30 (4). Въпреки това ние признаваме подобрението в сравнение с първоначалното предложение, тъй като Комисията вече е длъжна да обмисли възможно решение (най-вече разширяване на обхвата), в случай че забележи отрицателно въздействие в отраслите надолу по веригата.

¹ Link: <http://statreport2020.applia-europe.eu/introduction/index.html>

Чл. 30 (3) от СВAM изисква Комисията да подготви доклад до 21 декември 2024 г., който ще идентифицира продукти надолу по веригата, които ще бъдат препоръчани за включване в обхвата на СВAM на основата на риска от изтичане на въглерод и въз основа на тяхното значение по отношение на натрупаните емисии на парникови газове. Съгласно чл. 30 (4) докладът може да бъде последван от законодателно предложение (до 31 декември 2025 г.), чрез което да се адресира риска от изтичане на въглерод от продуктите надолу по веригата.

В този аспект позицията на APPLiA България е, че такова предложение трябва да бъде направено от ЕК и да се базира на основан на риска подход, който отчита риска от изтичане на въглерод. **Домакинските уреди са застрашени от изтичане на въглерод, затова техният случай трябва да бъде взет под внимание.**

Закон за нулевите емисии в промишлеността (Net Zero Industry Act)

Законът за нулевите емисии в промишлеността (NZIA) идентифицира осем стратегически технологии за нулеви емисии, които включват мрежови технологии и термопомпи, за да допринесат за европейския зелен преход, по-специално чрез увеличаване на енергийната ефективност и дела на възобновяемите енергийни източници.

Във връзка с това бихме искали да отбележим ключовата роля на „енергийно-интелигентните (умните) уреди“ (ESA), определени като „устройство с активирана комуникация, способно да реагира на външни стимули като цена и/или други сигнали, директно или чрез посредник, или в самостоятелна конфигурация, или като част от агрегат, и способно да осигури гъвкавост по отношение на своето потребление на електроенергия във времето или модела на потребление“.

Тъй като една по-„кръгова“ енергийна система поставя енергийната ефективност в основата си, навлизането на енергийно-интелигентни уреди, по-специално на енергийно-ефективните домакински уреди, ще бъде ключова мярка, която ще допринесе значително за подобряване на ефективността на енергийната система на ЕС. Има няколко вида домакински уреди, които вече предлагат енергийно-гъвкави решения на пазара на ЕС (хладилници, HVAC, перални, съдомиялни,..). Колкото повече енергийно-ефективни домакински уреди, толкова по-ефективна ще бъде енергийната система.

Секторът на домакинските уреди от три десетилетия е регулиран по отношение на екодизайна на своите продукти и допринася за намаляването на енергийното потребление, респ. на въглеродните емисии чрез предлагането на пазара на уреди с висока енергийна ефективност.

Това е причината, поради която APPLiA България силно препоръчва да се отвори обхватът на стратегическите технологии за нулеви емисии и да се включат „енергийно- ефективните домакински уреди“.

APPLiA България представлява производителите на домакински електроуреди в България. Чрез насърчаване на иновативни и устойчиви политики и решения за българските домове, APPLiA България помага за развитието на сектора като значим икономически фактор с годишен оборот от около 700 милиона лева, с инвестиции в иновации около 20 милиона лева и създаващ над 15 000 преки и непреки работни места в производството, търговията, логистиката, следпродажбения сервиз, компании подизпълнители и други.

